

Tijdschrift voor Neerlandistiek in Scandinavië en ommelanden

Johan Steendam

Januar 2010

rijksuniversiteit
 groningen

TRESOAR

BREED
 passend personeel

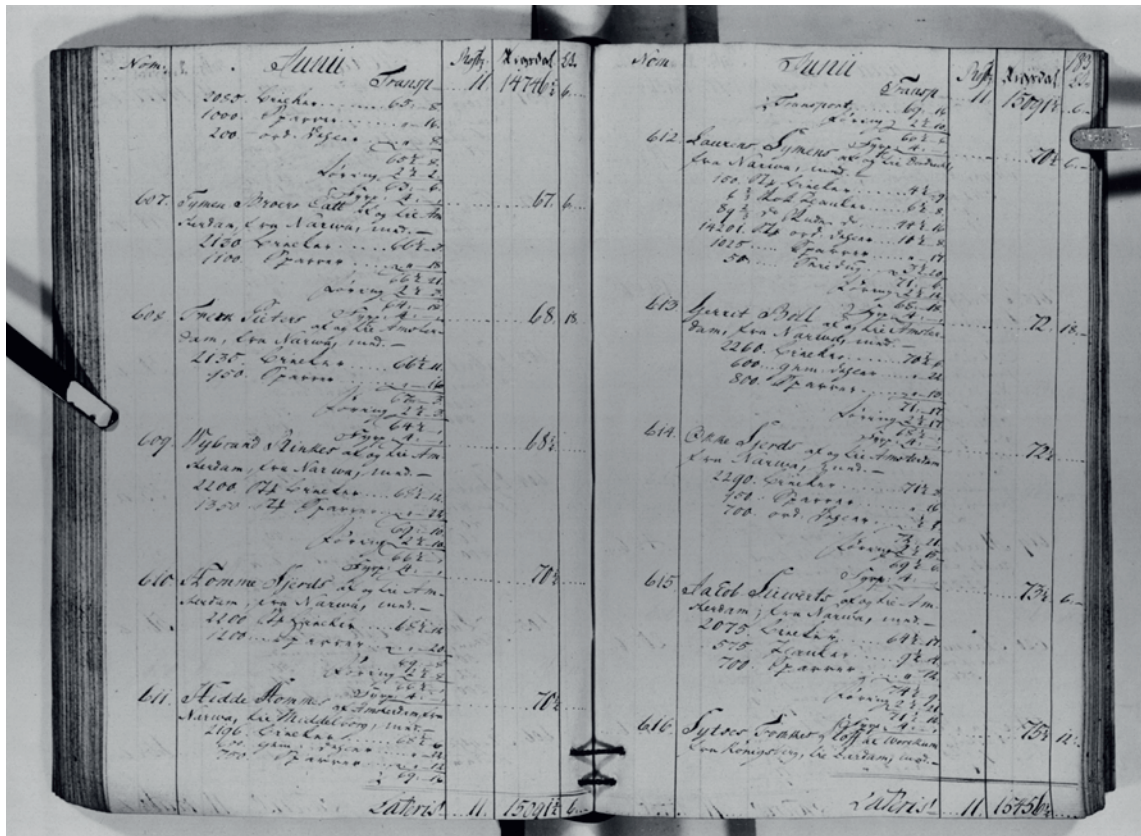

Johan Steendam

HET PROJECT SONTTOLREGISTERS ONLINE

De Rijksuniversiteit Groningen (RUG), het Fries Historisch en Letterkundig Centrum Tresoar te Leeuwarden en Breed, de sociale werkvoorziening van Nijmegen en omgeving, hebben in het voorjaar van 2009 een overeenkomst gesloten om alle gegevens uit de Deense Sonttolregisters (STR) in te voeren in een elektronische databank. Dit gebeurt in het kader van het wetenschappelijk historisch project Sonttolregisters online. In de loop van 2012 zal iedereen de complete STR via het internet kunnen raadplegen (www.soundtoll.nl). De scans van de originele registers zijn nu al raadpleegbaar via deze site.

De STR behoren tot de belangrijkste bronnen voor de economische en maritieme geschiedenis van Nederland en de rest van Europa. De registers vormen de administratie van de tol die de koning van Denemarken hief over de scheepvaart door de Sont, de zeestraat tussen Zweden en Denemarken die de Noordzee en Oostzee met elkaar verbindt. Ze zijn (met enige hiaten) bewaard gebleven voor de periode 1497 - 1857 en bevatten gegevens over 1,8 miljoen doorvaarten. Van elke doorvaart noteerden de ambtenaren van de Tolkamer in Helsingor de naam van de schipper, zijn woonplaats, de haven van vertrek,

de samenstelling van de lading en vanaf de jaren 1660 ook de bestemming van het schip. De helft van schippers die door de Sont voeren, waren Nederlanders. In de achttiende eeuw waren onder de Nederlanders de Friezen in de meerderheid. Ook schippers uit het Noorwegen komen veelvuldig voor.

Breed zal gedurende ongeveer 3 jaar circa 70 medewerkers inzetten om de 1,8 miljoen doorvaarten in de database in te voeren die door de RUG en Tresoar is ontwikkeld. Het bedrijf is na een openbaar aanbestedingstraject gekozen. Breed geeft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt de kans op een reguliere baan. De medewerkers werken zelfstandig of in groepsverband bij een groot aantal ondernemers in de regio Nijmegen. Zij worden opgeleid om het oud-Deense schrift waarin de registers zijn opgesteld, te kunnen lezen en om deze juist te kunnen interpreteren.

De originele Sonttolregisters – meer dan 700 dikke, handgeschreven, in perkament gebonden delen - worden bewaard door het Rijksarchief in Kopenhagen. Door de enorme hoeveelheid gedetailleerde gegevens die zij bevatten, zijn zij een moeilijk systematisch te raadplegen bron. Deense historici hebben lang geleden wel tabellen met samenvattende informatie over de doorvaarten gepubliceerd, ook deze zijn via de site raadpleegbaar, maar de informatie over individuele schippers en reizen bleef tot nu toe moeilijk benaderbaar. Dankzij de database die nu wordt gemaakt, worden de gegevens voor iedereen gemakkelijk toegankelijk en kunnen zij eindelijk in hun volle omvang worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek.

Het project Sonttolregisters online is mogelijk gemaakt dankzij een subsidie van NWO, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, en cofinanciering door de RUG, Tresoar en een aantal Friese culturele fondsen.